

» INSTYTUT NEOFILOLOGII

Język francuski wcale nie jest taki trudny ani mało popularny, co udowodniła pierwsza edycja konkursu *Mała matura z języka francuskiego* („*Le petit bac en français*”). W dniu 28 maja w murach Uniwersytetu Zielonogórskiego miało miejsce wręczenie nagród laureatom tej kolejnej imprezy promującej język i kulturę francuską. Konkurs odbył się 21 maja w auli C Kampusu B. Organizatorem było Stowarzyszenie Nauczycieli Języka Francuskiego w Polsce PROF - EUROPE we współpracy z zakładem filologii romańskiej UZ. Uczniowie klas pierwszych i drugich szkół ponadgimnazjalnych mogli spróbować swoich sił w rozwiązywaniu zadań językowych w formie typowej dla pisemnego egzaminu maturalnego z języka francuskiego. Prezes Oddziału Zielonogórskiego - **dr Andrzej Kaczmarek**, wyraził zadowolenie z zainteresowania, z jakim spotkał się konkurs oraz poziomu językowego uczniów. Wyniki pokazały, że wszyscy uczestnicy zdaliby również prawdziwy egzamin maturalny, choć podejść do niego dopiero za rok lub za dwa lata. Małą maturę zdawało łącznie 65 uczniów, co w znacznym stopniu przewyższa liczbę uczniów zdających prawdziwy egzamin maturalny z tego języka w potu-

dniowej części województwa lubuskiego. Nagrodę główną - dziesięciodniowy wyjazd do Francji na letni kurs językowy - ufundowała Ambasada Francji w Polsce. Szczęśliwą laureatką konkursu została **Sylvia Suchan**, uczennica Katolickiego Liceum Ogólnokształcącego w Żarach, której opiekunem językowym jest mgr Lidia Właźnik. Wśród laureatów, którym wręczono nagrody książkowe, znaleźli się uczniowie wielu szkół województwa lubuskiego: LO nr I, IV i V w Zielonej Górze, LO w Żaganiu, LO Spoteczno w Żarach. W konkursie uczestniczyli także uczniowie LO w Lubsku, Zespołu Szkół Plastycznych i Zespołu Szkół Ekologicznych w Zielonej Górze, Zespołu Szkół Ekonomicznych i LO im. B. Prusa w Żarach oraz Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych „Elektryk” w Nowej Soli. Wszyscy uczniowie otrzymali dyplomy za uczestnictwo w konkursie. Widząc rosnące zainteresowanie językiem francuskim, organizatorzy obiecują kontynuowanie konkursu w kolejnych latach.

Barbara Wrześniak i Andrzej Kaczmarek

> WYDZIAŁ INŻYNIERII LĄDOWEJ I ŚRODOWISKA

> KONFERENCJE

> VII Konferencja *Budownictwo w energetyce*

W pięknej miejscowości Złotniki Lubuskie niedaleko Leśnej, w Ośrodku Szkoleniowo-Wypoczynkowym Elektrowni Turów „Złoty Sen”, w dniach 11-14 maja odbyła się VII Konferencja Naukowo-Techniczna BUDOWNICTWO W ENERGETYCE.

Organizatorami Konferencji byli:

- > PGE Elektrownia Turów SA w Bogatyni
- > Instytut Budownictwa Politechniki Wrocławskiej
- > Polski Związek Inżynierów i Techników Budownictwa Oddział we Wrocławiu.

W Komitecie Honorowym Konferencji zasiadli: Prof. dr hab. inż. Cezary Madryas - Prorektor Politechniki Wrocławskiej, prof. dr hab. inż. Jerzy Hoła - Dziekan Wydziału Budownictwa Lądowego i Wodnego Politechniki Wrocławskiej, prof. dr hab. inż. Jerzy Jasięko - Dyrektor Instytutu Budownictwa Politechniki Wrocławskiej, mgr inż. Roman Wałkowiak - Prezes Zarządu Dyrektor Generalny PGE Elektrownia Turów SA, mgr inż. Tadeusz Nawracaj - Przewodniczący Oddziału Wrocławskiego PZITB.

Przewodniczącym Komitetu Naukowego był prof. Eugeniusz Hoła. Należy podkreślić, że członkiem Komitetu

Naukowego był także prof. Jakub Marcinowski. Pracom Komitetu Organizacyjnego przewodniczył prof. Jerzy Bączkowski.

W słowie wstępnym do materiałów konferencyjnych napisano: „*Konferencja poświęcona jest szeroko rozumianym problemom budownictwa energooszczędnego. Problemom ważnym, które muszą być starannie analizowane i prawidłowo rozwiązywane, zarówno w procesie inwestycyjnym nowych jak i modernizowanych zakładów, a także na bieżąco na potrzeby remontów i prawidłowej i bezpiecznej eksploatacji dla naukowców, projektantów, rzeczoznawców, realizatorów inwestycji, technologów i producentów, twórców nowych materiałów i technologii, do zaprezentowania najnowszych osiągnięć i wymiany doświadczeń i poglądów*”.

Wśród wielu prac problemowych referaty przedstawili również pracownicy Instytutu Budownictwa UZ. Prof. **Jakub Marcinowski** wystąpił z dwoma referatami, a mianowicie: *Błędne rozwiązania konstrukcyjne stalowego stropu pod maszyny wirujące oraz Główne przyczyny uszkodzeń wanień elektrycznych stosowanych w hutnictwie miedzi*. **Dr Jacek Korentz** przedstawił temat *Metody oceny ugięcia żelbetowych elementów zginanych*.

Prof. Jakub Marcinowski współprzewodniczył również Sesji V Konferencji - Elektrownie Wodne i Wiatrowe, Linie Elektroenergetyczne.

> III Konferencja NOT / LOIB

21 - 22 maja w miejscowości Kęszycza Leśna k/Międzyrzecz odbyła się III Konferencja NOT/LOIB pod nazwą

Działalność Inwestycyjno-Budowlana w realizacji celów zrównoważonego rozwoju - od projektu do efektu.

Organizatorami Konferencji byli: Zielonogórska Rada Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych w Zielonej Górze i Lubuska Okręgowa Izba Inżynierów Budownictwa w Gorzowie Wielkopolskim. Przewodniczącym Konferencji był mgr inż. Ryszard Sasiadek NOT Zielona Góra, a Zastępcą Przewodniczącego - mgr inż. Józef Krzyżanowski LOIB Gorzów Wlkp.

Tematyka Konferencji kierowana była do członków Izby Budownictwa oraz do otoczenia instytucjonalnego i szeroko pojętych podmiotów w branży budowlanej. I tu należy podkreślić zauważalną aktywność na tym polu przedstawicieli Instytutu Budownictwa UZ. W Konferencji bowiem czynny udział wzięli: **prof. Tadeusz Biliński**, który wygłosił dwa referaty, a mianowicie *Cechy charakterystyczne współczesnego procesu inwestycyjno budowlanego* i *Wprowadzone zmiany w ustawie Prawo budowlane* oraz **dr hab. Wojciech Eckert** z referatem *Architektura obronna Województwa Lubuskiego; o potrzebie badań i wykorzystaniu do celów współczesnych*.

W obradach uczestniczyli również: dr Beata Nowogórska i mgr Artur Frątczak z Instytutu Budownictwa UZ. Konferencje zakończył wyjazd techniczny, którego celem było zwiedzenie Międzyrzeckiego Rejonu Umocnień.

Mottem Konferencji były następujące słowa wypowiedziane kiedyś przez prof. Tadeusza Kotarbińskiego „*Kraj, któryby się technicznie zaniedbał, lub co gorsza, programowo od techniki odwrócił, dobrowolnie skaże się na rolę służebną wobec innych narodów...*”.

> SEMINARIA NAUKOWE

W ostatnim czasie odbyły się między innymi następujące seminaria naukowe:

ZAKŁAD KONSTRUKCJI BUDOWLANYCH

- > 20.04. - **mgr Marek Pawłowski** przedstawił zagadnienie pt. „*Identyfikacja oraz propozycja sposobu doboru parametrów mających wpływ na określenie nośności na ścinanie elementów żelbetowych w oparciu o EC2, DIN-1045-1 i PN-03264:2002*”.
- > 11.05. - **dr Joanna Kaliszuk** omówiła temat „*Analiza obciążenia wiatrem dachu wg PN-EN1991-1-4 i wg PN-77/B 02011*”.

Marek Dankowski

> W powodzi słów o planowaniu przestrzennym

Tragiczne skutki ostatniej powodzi wywołały wzmożoną dyskusję o stanie planowania przestrzennego w Polsce. To dobrze, bo planowanie nie ma się u nas najlepiej i rozmawiać o tym trzeba. Gorzej, że dyskusja ta odbywa się w gorączkowej atmosferze podsycanej nie tylko ogromnym dramatem tysięcy rodzin, ale i perspektywą bliskich wyborów. W ostatnich tygodniach maja, radio i telewizja niemal codziennie emitowały wypowiedzi polityków, którzy - niestety - zabierając głos na tematy związane z planowaniem przestrzennym, wykazywali się na ogół fatalnym

poziomem wiedzy na ten temat. Powinniśmy wymagać więcej od ludzi, którzy w naszym imieniu będą wkrótce decydować o ewentualnych zmianach w ustawie stawiającej sobie za cel uporządkowanie tej dziedziny życia. Do bardziej charakterystycznych wpadek na antenie - trudno wynalazek ten przypisać konkretnej osobie, wypowiedzi takie padały z różnych ust niemal codziennie - głosiła, iż największym problemem jest to, że nie wszędzie obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (to akurat prawda), a tam gdzie obowiązują „nie są przestrzegane”. Kto z planem miejscowym miał do czynienia, czy to jako projektant, urzędnik czy inwestor wie, że planu miejscowego nie da się nie przestrzegać. Prawdziwym problemem są decyzje o warunkach zabudowy wydawane dla terenów, dla których nie ma obowiązujących planów. Może nawet nie decyzje, co przepis dopuszczający zaskarżanie tych decyzji do Samorządowego Kolegium Odwoławczego. Z praktyki projektowej wynika niezbitnie, że poparte analizami i doświadczeniem zalecenia urbanisty są podważane przez SKO w imię... no właśnie. W imię czego? W niejednej z gmin położonych nad rzekami od lat trwa napór inwestorów na tereny zagrożone powodzią. Kto winny jest tragedii, gdy dochodzi do zalania budynków wzniesionych na takich terenach? Nierozważny inwestor, który dążył do budowy i który - po otrzymaniu decyzji odmownej, wydanej przez planistę świadomego niebezpieczeństwa powodziowego na tym terenie - odwołuje się od tej decyzji do SKO? A może to właśnie Samorządowe Kolegium Odwoławcze, które podważając tę niekorzystną decyzję przyczynia się pośrednio do wydania pozwolenia na budowę? A może wina zaniedbania leży po stronie gminy, która lekceważąc wymogi istniejącej ustawy o planowaniu przestrzennym nie wykonuje i nie aktualizuje miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego? Zapisy planu nie tak łatwo podważyć, jak decyzje o warunkach zabudowy.

Stawomir Łotysz

> JM Rektor odwiedził architektów

27 kwietnia Wydział Inżynierii Lądowej i Środowiska gościł Jego Magnificencję Rektora Uniwersytetu Zielonogórskiego, prof. Czesława Osękowskiego. W spotkaniu uczestniczył również Dziekan WILiŚ, prof. Jakub Marcinowski, oraz Dyrektor Instytutu Budownictwa, dr inż. Marek Świdorski. Jak niemal dokładnie rok wcześniej, JM Rektor odwiedził nas by na miejscu zobaczyć, jak radzi sobie najmłodsze dziecko Wydziału - kierunek *architektura i urbanistyka*. Mielśmy znacznie więcej do pokazania niż w ubiegłym roku. Nie tylko ilościowo - w końcu studiują już dwa roczniki studentów, ale przede wszystkim jakościowo. Poziom warsztatowy prac wykonanych na poszczególnych przedmiotach był wyraźnie wyższy od tego, co JM Rektor mógł zaobserwować rok temu, i ten właśnie postęp staraliśmy się szczególnie zaakcentować.

Podczas blisko godzinnej wizyty, JM Rektor wygłosił krótkie wystąpienie dla kadry zaangażowanej w proces dydaktyczny na kierunku *architektura i urbanistyka* i studentów obu roczników. Następnie kadra opuściła salę, by dać studentom sposobność swobodniejszej wypowiedzi.

Po niecałym kwadransie wszyscy uczestnicy spotkania przeszli do pracowni urbanistycznej. Tam, pod okiem

dr inż. arch. Janiny Kopietz-Unger, prof. UZ, dr inż. arch. Marty Skiby i mgr inż. Anny Bazan-Krzywoszańskiej studentki drugiego roku prezentowali swoje wizje zmian w układzie urbanistycznym Gubina. Profesor Czesław Osękowski pochodzi z tego miasta, nic dziwnego zatem, że te projekty bardzo go zainteresowały. JM Rektor znalazł czas, by indywidualnie porozmawiać praktycznie z każdym autorem.

W następnej pracowni prof. Jan Gawron i artystka Małgorzata Czerniawska zaprezentowali prace plastyczne studentów obu roczników. To bardzo ważny element szkolenia. W programie studiów kształcenie plastyczne obecne jest przez sześć semestrów.

Ostatnim punktem programu wizyty JM Rektora było otwarcie wystawy prac semestralnych studentów II roku. W hallu przed Dziekanatem wystawiono kilkanaście najlepszych prac wykonanych pod kierunkiem dr. inż. arch. Bogusława Wojtyszyna, mgr inż. arch. Alicji Sapeńko, mgr inż. arch. Marzeny Materny-Gidaszewskiej i mgr inż. arch. Pawła Kochańskiego. Tu najlepiej było widać, że w dziedzinie zarówno techniki wykonania jak i pomysłów, prace naszych studentów nie ustępują tym wykonywanym na innych uczelniach. Były tu również prace wykonane na zajęciach prowadzonych przez dr. inż. arch. Piotra Sobierajewicza.

Sławomir Lotysz

> Próbné obciążenie wiaduktu drogowego

W chłodny kwietniowy poranek, zespół badawczy UZ przyjechał do Mazurowic w celu przeprowadzenia próbnego obciążenia trójprzęstowego wiaduktu drogowego. Obiekt znajduje się w ciągu drogi krajowej nr 94 Legnica - Wrocław nad międzynarodową linią kolejową relacji Drezno - Wrocław (E-30).

Obiekt, w śladzie nowej nitki przebudowanej drogi, został wybudowany przez firmę Berger Bau Polska Sp. z o.o. z Wrocławia, zaś badanie pod próbnym obciążeniem miało na celu kontrolę wykonanego mostu i dopuszczenie go do ruchu.

O godzinie dziewiątej zamontowane były już wszystkie czujniki pomiarowe a tym samym obiekt został przygotowany do przeprowadzenia badania. Na dojeździe do mostu ustawily się cztery potężne pojazdy ciężarowe przygotowane do obciążenia obiektu, każdy o masie ponad 40 ton.

W projekcie badań przewidziano realizację dwóch ustawień statycznych obciążenia i zgodnie z tymi ustaleniami realizowano kolejno pomiary. W chwili obciążenia na

wiadukcie ustawiono 160 ton, zaś most ugiął się zaledwie o kilka milimetrów, nawet mniej niż przewidywał projekt próbnego obciążenia.

Badania terenowe zakończyły się w godzinach popołudniowych, natomiast efekt końcowy w postaci raportu opracowano w zaciśkach Uniwersytetu Zielonogóskiego.

W wyniku badań zespołu z Uniwersytetu Zielonogóskiego obiekt został dopuszczony do bezpiecznej eksploatacji. Tym samym na przekazanym odcinku drogi nr 94 Zielona Góra - Wrocław przestały tworzyć się korki utrudniające płynny ruch.

W badaniach 26.04.2010 wzięła udział ekipa „pomiarowców” w składzie: prof. Adam Wysokowski, prof. Jakub

FOT. 1. BADANY WIADUKT POD PRÓBNYM OBciążENIEM

FOT. 2. POMIARY SPRAWDZAJĄCE Z UŻYCIEM NOWOCZESNEGO SPRZĘTU GEODEZYJNEGO

FOT. 3. PAMIĄTKOWE ZDJĘCIE ZESPOŁU UZ WRĄZ Z KIEROWNICTWEM BUDOWY ORĄZ KIEROWCĄMI CIĘŻARÓWEK

Marcinowski, mgr Artur Juszczyk, dr Maria Mrówczyńska, dr Sławomir Gibowski, mgr Włodzimierz Dyszak, mgr Paweł Błażejowski, mgr Tomasz Wiśniewski, Michał Drzewiecki.

Artur Juszczyk, Adam Wysokowski
Zakład Dróg i Mostów UZ

> Kierunek zamawiany w Uniwersytecie Zielonogórskim

W październiku 2008 r. Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego prof. Barbara Kudrycka zleciła Uniwersytetowi Zielonogórskiemu zadanie polegające na kształceniu na kierunku zamawianym Inżynieria Środowiska 12 osób. Od dwóch lat Instytut Inżynierii Środowiska WILiŚ prowadzi kształcenie na kierunku zamawianym.

W 2008 r. IIŚ przystąpił do konkursu Program Operacyjny Kapitał Ludzki, *Priorytet IV „Szkolnictwo wyższe i nauka; Poddziałanie 4.1.2 „Zwiększenie liczby absolwentów kierunków o kluczowym znaczeniu dla gospodarki opartej na wiedzy”*. Inżynieria środowiska mogła przystąpić do konkursu ponieważ znalazła się na liście kierunków wybranych przez ministra do wsparcia finansowego. Realizacja kształcenia zamawianego odbywa się poprzez podniesienie atrakcyjności kształcenia na kierunkach technicznych, matematycznych i przyrodniczych. W związku z tym projekty przewidziane do realizacji w ramach konkursu obejmują:

- > tworzenie programów stypendialnych dla studentów kierunków zamawianych,
- > tworzenie i wdrażanie programów wyrównawczych z matematyki i fizyki adresowanych do studentów I roku kierunków zamawianych, obejmujących podnoszenie kompetencji niezbędnych do kontynuowania studiów na tych kierunkach,
- > wdrażanie nowych lub zmienionych programów,
- > inne formy działalności dydaktycznej określane przez uczelnię podnoszące atrakcyjność kształcenia na kierunkach zamawianych.

W celu podniesienia atrakcyjności kształcenia na kierunku zamawianym Inżynieria środowiska dr hab. Zygmunt Lipnicki z zespołem: dr inż. Marzena Jasiewicz i dr inż. Ireneusz Nowogoński wprowadzili 9 nowych dodatkowych przedmiotów związanych z energooszczędnymi technologiami w budownictwie. Kilka z nich to przedmioty do wyboru. Są one realizowane według kolejności przedstawionej poniżej:

1. Polityka ochrony środowiska, Etyka środowiska,
2. Zarządzanie cyklem życia budynku, Charakterystyka energetyczno-ekologiczna wyrobów budowlanych,
3. Ochrona cieplna budynków,
4. Chłodnictwo, Pompy ciepła,
5. Komputerowa symulacja instalacji grzewczych i przygotowania ciepłej wody użytkowej, Komputerowe wspomaganie analizy cech energetycznych budynków,
6. Bilanse ekologiczne w budownictwie,
7. Termodynamika budowlanej,

8. Przekazywanie ciepła, Gospodarka skojarzona,
9. Energia z odpadów.

Do wymienionych przedmiotów, wybranych przez studentów kierunku zamawianego, opracowywane są prezentacje multimedialne, które będą udostępniane wszystkim studentom na stronie internetowej Instytutu. Kształcenie studentów na kierunku zamawianym rozpoczęły zajęcia wyrównawcze z matematyki 90 godzin i z fizyki 30 godzin - łącznie 120 godzin, z których mogli korzystać wszyscy studenci I roku Inżynierii Środowiska, co bezpośrednio skutkowało w zmniejszeniu liczby studentów niekontynuujących nauki po I roku studiów.

Kolejną realizowaną formą podniesienia atrakcyjności kształcenia są wykłady gościnne wygłaszane przez profesorów z innych uczelni w Polsce lub zagranicą. W najbliższym czasie wykłady wygłoszą prof. January Bień z Politechniki Częstochowskiej oraz prof. Kazimierz Szymański z Politechniki Koszalińskiej.

W chwili obecnej trwa rozbudowa laboratorium krzepnięcia materiałów, w którym przeprowadzone będzie innowacyjne kształcenie studentów w kierunku poznania zjawisk krzepnięcia i topnienia materiałów PCM (Phase change material). Praca w laboratorium pozwoli na wykorzystanie zjawisk przemian fizycznych do zrównoważonego gospodarowania energią w budownictwie.

Rozbudowaliśmy też bazę dydaktyczną o nowy sprzęt dla kierunku zamawianego. Sale wykładowe otrzymały dwa komputery i rzutnik pisma.

Żeby zostać studentem kierunku zamawianego trzeba mieć wysoką średnią ocen z nauki. Podstawą ustalenia listy rankingowej ubiegających się o stypendium na I roku studiów stanowiła punktacja uzyskana przez osoby ubiegające się o stypendium w postępowaniu kwalifikacyjnym na studia, na podstawie zasad i trybu rekrutacji dla kierunku zamawianego uchwalonych przez Senat Uniwersytetu Zielonogórskiego.

Podstawą do ustalenia listy rankingowej ubiegających się o stypendium na wyższych latach studiów jest średnia ocen z egzaminów i zaliczeń objętych planem studiów uzyskanych w poprzednim semestrze roku akademickiego przez osobę ubiegającą się o stypendium, ustaloną zgodnie z regulaminem studiów na Uniwersytecie Zielonogórskim. W semestrze letnim 2009/2010 zgodę na uczestniczenie w kierunku zamawianym wyraziło 15 studentów. Poniżej przedstawiamy listę studentów wg uzyskanej średniej ocen za semestr zimowy 2009/10:

1. Niewiadomska Paulina
2. Nagórna Aurelia
3. Kowalczyk Wioleta
4. Gabryelski Grzegorz
5. Wypasek Agnieszka
6. Szczodrowski Maciej
7. Hałupka Daria
8. Maćkowiak Paulina
9. Łucjan Magdalena
10. Konięcka Marta
11. Nanowska Dagmara
12. Lassota Tomasz
13. Ratajczak Agata
14. Brzezińska Marlena
15. Drewniak Ewa

STUDENCI IIS KIERUNKU ZAMAWIANEGO Z OPIEKUNEM DR HAB. MARLENA PIONTEK I PROWADZĄCĄ ZAJĘCIA LABORATORYJNE I WYKŁADY Z OCHRONY CIEPLINEJ BUDYNKÓW DR INŻ. MARZENA JASIEWICZ. STUDENCI OD LEWEJ: NIEWIADOMSKA PAULINA, GABRYLSKI GRZEGORZ, NAGÓRNA AURELIA, WYPAŚEK AGNIESZKA, RATAJCZAK AGATA, HALLUPKA DARIĄ, DREWNIĄK EWA, LUCJAN MAGDALENA, KOWALCZYK WIOLETA

Sześciu najlepszych studentów kierunku zamawianego w roku akademickim otrzymuje przez 9 miesięcy nauki stypendium za wyniki w nauce w wysokości 1000 zł. Głównym źródłem finansowania projektu w ramach konkursu jest EFS - Europejski Fundusz Społeczny przy udziale wparcia finansowego krajowego (z budżetu państwa).

Marlena Piontek

> Studenci Koła Historii Techniki na Warsztatach Naukowych

20-23 maja odbywały się w Dzierżoniowie VII Warsztaty Archeologii Przemysłowej. Imprezę, jak co roku, organizował profesor Stanisław Januszewski z Wydziału Architektury Politechniki Wrocławskiej, a zarazem prezes Fundacji Otwartego Muzeum Techniki (FOMT).

Nasz Uniwersytet reprezentowało trzech uczestników, w tym dwoje studentów, członków Koła Naukowego Historii Techniki (www.knht.ib.uz.zgora.pl). W pierwszym dniu imprezy Angelika Przybytek, studentka II roku architektury przedstawiła swój referat zatytułowany „Kłopotliwe dziedzictwo: przykłady pokojowego wykorzystania podziemnych budowli militarnych” w scenerii znakomicie odpowiadającej tematyce wystąpienia. Odbyło się to bowiem w ramach sesji wyjazdowej w Świdnicy, w tamtejszym podziemnym bunkrze telekomunikacyjnym. Budowla ukończona w 1939 roku pełniła rolę stacji wzmacniakowej dla sygnału telefonicznego i telegraficznego. Stacja posiadała bezpośrednie połączenie kablowe z Berlinem i została zaprojektowana z myślą o planowanej niemieckiej ofensywie na Polskę i dalej na ZSRR. Jej lokalizacja w Świdnicy też nie była przypadkowa. Niedaleko przecież znajdował się podziemny kompleks militarny „Riese”.

Prezentacje w świdnickim bunkrze odbywały się w formule festiwalu nauki - w określonych godzinach przychodziły zorganizowane grupy młodzieży ze szkół średnich i podstawowych. Natomiast zupełnie nieregularnie pojawiali się indywidualni pasjonaci historii i lokalnych tradycji korzystając z dość rzadkiej okazji, by zajrzeć w każdy kąt tajemniczej budowli. Tajemniczej, bowiem po przejęciu obiektu przez władze polskie, również służył on przede wszystkim łączności wojskowej.

Imprezie w świdnickim bunkrze towarzyszyło również wydarzenie plenerowe o zasięgu (bez cienia przesady)

światowym. Pośród zieleni maskującej ten obiekt ulokowali się otóż świdniccy krótkofalowcy, którzy z okazji VII Warsztatów prowadzili okolicznościową transmisję. Nawiązano przynajmniej kilkadziesiąt połączeń, głównie z radiowcami europejskimi, ale odnotowano też znaki wywoławcze „rannego ptaszka” (zważywszy różnicę czasu) z Meksyku i „nocnego marka” z Japonii.

Popołudniu w bunkrze zjawili się też uczestnicy właściwego sympozjum trwającego od rana w starej parowozowni w Dzierżoniowie. Po wysłuchaniu referatu na temat historii podziemnej stacji wzmacniakowej (w wykonaniu piszącego te słowa), tudzież po krótkim zwiedzaniu obiektu, wszyscy udali się na wieczorną sesję do Wałbrzycha. W tegorocznych warsztatach zwraca uwagę szczególnie silna reprezentacja Francji. Oprócz trzech studentów z politechniki w Bordeaux odbywających miesięczną praktykę pod okiem profesora Stanisława Januszewskiego, na sympozjum przyjechali z Francji dalsze trzy osoby, w tym profesor Maryse Lassalle.

Warto w tym miejscu podkreślić, że nasi studenci kierunku Architektura i Urbanistyka przystąpili do konkursu architektonicznego na projekt zagospodarowania tego obiektu. Konkurs organizuje FOMT w porozumieniu z władzami miasta i lokalnymi firmami. Dla autorów najciekawszych rozwiązań przewidziano atrakcyjne nagrody pieniężne.

Referaty Angeliki Przybytek i Jakuba Werkowskiego, nazwisko drugiego studenta, zostały opublikowane w wydawnictwie pokonferencyjnym. Miła pamiątka i znacząca pozycja w dorobku naszych studentów. Gratulujemy i życzymy dalszych sukcesów naukowych!

Sławomir Łotysz

> Wyjazdowe warsztaty studialne studentów kierunku *architektura i urbanistyka*

Do Berlina, Brunshwiku, Magdeburga, Essen, Duisburga, Herne Wolfsburga i Poczdamu pojechali studenci IV semestru - wszystkie przejazdy odbyli środkami komunikacji zbiorowej w Niemczech - i to już było dla wielu prawdziwe przeżycie.

Program obejmował zwiedzenie wystawy *Powrót krajobrazu* (niem. *Wiederkehr der Landschaft*) w Akademii der Künste, Hanseatenweg, w tym zapoznanie się z zagadnieniem rozwoju miast i porównanie problemów Wenecji i Las Vegas, miast zlokalizowanych w ekstremalnych warunkach

> STUDENCI NA STACJI METRA W BERLINIE W POBLIŻYU HOTELU.

> MAGDEBURG - BUDYNEK MIESZKALNO-USŁUGOWY, ARCH. HUNDERTWASSER

geograficznych i klimatycznych. Przedstawione tam także przykłady architektury krajobrazu na świecie jak np.: Park du Sausset w Paryżu, miasto deszczowe Putian w Chinach, rewitalizacja wysypiska śmieci Vall d'en Joan w Barcelonie, Port w Koper w Istrii w Słowenii i Metrobosco w Mediolanie, doskonale nadawały się do wyjaśnienia zadań, zakresu i sposobu opracowań planistycznych, a przede wszystkim realizacji projektów. Następnie, tuż obok, uczestnicy zwiedzili zrealizowane przykłady nowoczesnej zabudowy w centrum Berlina - spacer promenadą nad Sprewą pozwolił na wyjaśnienie różnic pomiędzy dziedziną *architektura krajobrazu* i *architektura zieleni* na przykładach zrealizowanych w ostatnich latach.

Drugim etapem był Magdeburg, stolica kraju związkowego Saksonia-Anhalt, niegdyś ważny ośrodek przemysłowy Niemiec Wschodnich, NRD. Przemysł po zjednoczeniu Niemiec podupadł, zamknięto wszystkie zakłady produkcyjne przemysłu ciężkiego. Kraj Związkowy i miasto są rozwijającym się ośrodkiem energii odnawialnej. Obecnie już ponad 32% produkowanej energii kraju związkowego netto pochodzi z odnawialnych źródeł, co stanowi połowę zapotrzebowania na energię pierwotną.

Studenci mieli okazję zapoznać się z projektami rewitalizacji opuszczonych terenów przemysłowych.

W **Magdeburgu** oprócz zwiedzenia historycznych, ważnych dla historii architektury obiektów sakralnych w stylu romańskim i nowych budowli w mieście, jak np. obszaru nowego centrum urzędowo-usługowego z lat 90-tych przy dworcu kolejowym, czy też budynku mieszkalnego arch. Hundertwasser, studenci zapoznali się z projektami przedsięwzięcia rozwojowego Niemiec-Międzynarodowa Wystawa Budownictwa IBA Przebudowa Miast (niem. *Stadtumbau*), zwłaszcza zrealizowanymi nad Elbą.

IBA *Stadtumbau 2010* to Program rozwojowy kraju związkowego Saksonia-Anhalt obejmujący 19 miast, w każdym z nich prowadzonych jest wiele projektów restrukturyzacji, ale w każdym mieście na inny temat. W Magdeburgu przemiany nakierowane są na temat „żyć nad i z rzeką”. W mieście, pomimo ogromnych starań i inwestycji, maleje w dalszym ciągu liczba mieszkańców, przed rokiem liczyło 229672 mieszk. Najważniejszym zadaniem do rozwiązania jest zatrzymanie mieszkańców, tj. poprawić jakość życia, a zatem celem projektu rewitalizacji jest - mieszkańcy powinni przyswoić sobie rzekę Elbę i wykorzystywać zwolnione przez przemysł tereny. Miasto inwestuje w zagospodarowanie i urządzenie przestrzeni kultury i wypoczynku w naturalnym otoczeniu. Projekty muszą być nie tylko dostosowane do zmian demograficznych i gospodarczych, ale i być w pełni akceptowane przez społeczeństwo. Miasto w ramach projektu IBA poprawia przede wszystkim jakość przestrzeni publicznej i organizuje imprezy o charakterze kulturalnym. Motto przemian w południowej części brzmi: „mniej miasta - więcej krajobrazu”. Za najważniejsze zadanie uznano rewitalizację obszarów pomiędzy Martwą Elbą i rzeką Elbą wraz z opuszczonymi terenami poprzemysłowymi. I tak powstają nowe atrakcyjne tereny sportu i wypoczynku, droga rowerowa i promenada na nadbrzeżu. Z ilości rowerzystów studenci przekonali się, że mimo godzin rannych mieszkańcy korzystają z tej infrastruktury chętnie i w ten sposób rzeka staje się ważnym elementem przestrzeni miejskiej. Jednocześnie inwestycje te stanowią zabezpieczenia przeciwpowodziowe i przed hałasem. W samym centrum powstał system atrakcyjnych

przestrzeni publicznych, obejmujący zwłaszcza wzgórze katedralne, zbudowano nowe schodki, tzw. balkony Elby i odbudowano części Bastionu Cleve. „Więcej miasta”- to z kolei motto dla rewitalizacji części północnej miasta, która obejmuje obszar portu założonego jeszcze na potrzeby miasta Hansy, przez całe stulecia rozbudowywanego, dziś zbędnego. Teren wykorzystywany jest na centrum technologiczne, które powstaje w sąsiedztwie uniwersytetu i instytutów Max-Planck i Fraunhofer.

Z Magdeburga grupa udała się w dalszą podróż do *Brunszwiku* (niem. **Braunschweig**), miasta przemysłowego, siedziby zakładów Volkswagena i prężnego ośrodka naukowo-badawczego, gdzie zwiedzała historyczne centrum, w tym obszar wokół katedry św. Błażeja, zbudowanej w latach 1173-1166 przez Henryka Lwa, a w niej malowidła ściennie z XIII w. grobowce, średniowieczny siedmioramienny świecznik z brązu zdobiony emalią i kryształami górskimi o wys. 4,80 m i 4,3 m. rozpiętości. Ciekawostką dla studentów było, że od czasu wprowadzenia reformacji w roku 1568 katedra jest kościołem luterańsko-protestanckim oraz pełni funkcję biskupstwa ewangelicko-luterańskiego kościoła krajowego. Wokół katedry, na pięknym placu centralnym z XII w. odbywał się targ średniowieczny, który charakteryzował się miłym kolorytem, utrudniał jednak widok i możliwości zwiedzania zamku. Tylko z oddali można było zobaczyć posąg Lwa zamkowego, wystawiony w roku 1166 przez Henryka Lwa, na znak niepokonalnej siły. W mieście dominują zdobienia z wizerunkiem Lwa.

Podczas spaceru po centrum miasta podziwiano całe ciągi budynków historycznych, zbudowane w murze pruskim w XIV i XV w. i stary rynek oraz otaczające go obiekty murowanej zbrojowni z renesansowym szczytem (niem. *Gewandhaus* z 1591 r.) budynek starej wagi miejskiej (niem. *Zollhaus*) z 1643 r., a zwłaszcza najstarszego na świecie gotyckiego ratusza z 1253 r. i publicznej fontanny z brązu z 1408 r. W kościele *Martinikirche* z XII do XIV w. można było rozpoznać elementy w stylu romańskim, renesansowym i barokowym. Po drodze, jakby w podręczniku historii architektury, można było rozróżnić przykłady budowli z różnych okresów, również powojennej odbudowy centrum miasta jak np. nowoczesna przebudowa najstarszego domu murowanego miasta, czy też budowle domów handlowych i towarowych oraz odbudowę zamku.

Na krótko pojechaliśmy do **Wolfsburga** - przy dworcu kolejowym niespodzianka - budynek „*Phaeno*” zwany „płynący obiekt” (arch. *Zaha Hadid*, laureatka nagrody

Priska z Iraku, prowadzi biuro w Londynie). Dojście do budynku było utrudnione z uwagi na prowadzone aktualnie prace kształtowania otoczenia budynku.

Dalsza podróż prowadziła do **Hanoweru**, stolicy kraju związkowego Dolna Saksonia. Tu wysiedliśmy na najpiękniejszym niegdyś dworcu kolejowym w Europie, zbudowanym w 1879 r. na potrzeby miasta targów. Grupa zwiedziła obszar dworca przebudowanego ostatnio na EXPO w 2000 r., plac dworcowy i rozbudowę podziemnego pasażu handlowego, głównej ulicy handlowej miasta *Georgstr.* Spacerując dotarliśmy do niewielkiego obszaru z historyczną zabudową, do starego ratusza z 1455 r., kościoła z 1359 r., do pięknie zrekonstruowanego budynku rodziny *Leibnitz* z fasadą renesansową z 1652 r. oraz budynku parlamentu landu Dolnej Saksonii (*Leineschlos*) i już czas było jechać dalej w kierunku Zagłębia Ruhry, do kraju związkowego Nadrenia Północna Westfalia.

Wieczorem w **Essen** zwiedzono bardzo znaną kopalnię: **Zeche Zollverein - Schacht XII**. W 1932 r. zbudowany 2 etap - modernizm - (arch. *Fritz Schupp* i *Martin Kremmer*) był niegdyś najnowocześniejszą kopalnią węgla kamiennego w Europie, wydobyte 120 tyś. t/dziennie, pierwszy szyb z 1847 r. (*Schacht 1*), a w 1986 r. ostatni zjazd i zakończenie wydobywania. W 1993 r. zamknięto również koksownię. Cały obiekt jest od 2000 r. zabytkiem, od 2001 r. na liście UNESCO i jest bardzo żywotnym miejscem prezentacji nowoczesnej sztuki, kultury i gospodarki kreatywnej. Na rozciągającym się w północnej dzielnicy Essen, obszarze koksowni, kopalni *Zollverein* o powierzchni 100 ha spotyka się przeszłość i przyszłość. W 2010 r. *Metropole Ruhr* jest stolicą kultury Europy, tu znajduje się

jej centrum: Program obejmuje 300 projektów i 2500 imprez w Essen. Ale również inne miasta i regiony w Landzie Nordrhein - Westfalen współuczestniczą. Studenci widzieli projekt - przez tydzień codziennie unosilo się 350 kolorowych balonów na wys. 80 m i tak wskazywały one miejsca, gdzie niegdyś były kopalnie.

Nie zapomnieliśmy o najstynniejszym i najnowszym budynku na tym terenie - budynku wystawowym SANAA z 2006 r., japońskich architektów - Kazuyo Sejima i Ryue Nishizawa (Nagroda Pritzker w 2010 r.) odznaczony również "statuetką dużej Nike Towarzystwa Architektów Niemieckich" w kategorii "najlepszy symbol urbanistyczny" doskonale wpisujący się w krajobraz i wzbogacający go.

www.bda-nike.de/bda-preis.html.

Na terenie Zeche Zollverein Essen można zapoznać się z dziełami innych architektów odznaczonych Nagrodą Pritzker, zwaną „oskarem architektury“: w 1999 r. otrzymał ją Baron Norman Robert Foster, który w ramach IBA Emscher

Oberhausen. Spektakularne iluminacje „Monochromatic red and blue” wg projektu artystów Speirs i Major w koksowni (niem. **Kokerei**) **Zollverein** przypominają o wysokich temperaturach w czasie produkcji koksu.

Następny etap podróży - **Port śródlądowy w Duisburgu.** Po przebudowie i rewitalizacji stał się **Innenhafen DUISBURG** prawdziwą perłą Zagłębia Ruhry. Oczyszczenie wody Kanału (niem. Rhein-Kanal) z 1829 r., zbudowanego dla przeladunku drewna, rozbudowywanego w 1895 r. i w 1926 r. jest wyjątkowym przykładem przemiany struktury w Zagłębiu Ruhry - projekt IBA Emscher Park, wg Masterplan arch. barona Normana Fostera. Rewitalizacja największego portu śródlądowego Europy (89 ha w bezpośrednim sąsiedztwie centrum miasta) nie doprowadziła do użytkowania jako Museum, obszar ten tętni życiem i jest atrakcyjnym obszarem inwestycyjnym Duisburga. W 1991 r. przeprowadzono międzynarodowy konkurs na ideę (Masterplan arch. sir Norman Forster/London), a w 1996 na centrum szkolne

INFO: WWW.INNENHAFFEN-DUISBURG.DE | WWW.DUISBURG-NONSTOP.DE

Park przebudował Kottłownię (niem. Kesselhaus) na „red dot design museum” i w tym samym roku odznaczony został Nagrodą Pritzker, a w 2000 r. otrzymał ją holenderski architekt Rem Koolhaas. Najnowszym projektem w Essen jest *nowe Museum Folkwang* arch. *David Chipperfield Architects*.

Celem zapoznania się z przekształceniami Zagłębia Ruhry było zapoznanie się z dużym projektem IBA Emscher Park i sumą pojedynczych, których realizacja wymaga wspólnego programu, było przekonanie się uczestników, że realizacja wielkich dzieł nie tylko jest możliwa, ale w dużym kontekście daje lepsze wyniki niż pojedyncze projekty i jest lepiej dostrzegalna. W Essen, Oberhausen czy Duisburgu i innych 17 miastach w okresie 1989-2000 przekształcono wiele opuszczonych obszarów i budynków przemysłowych na stynne dziś ośrodki kultury, są one po zmroku atrakcyjnie iluminowane. Najbardziej znany jest zespół o pow. 200 ha - Jonathan Park, a w nim **Duisburger Landschaftspark Nord**, (arch. Latz, Kranzberg) i rozciągający się na 20 ha teren opuszczonej huty z 3 wielkimi piecami, towarzyszącymi obiektami przemysłowymi i budynkiem administracyjnym. Huta działała od 1903-1985 r.; a koksownia 1905- 1977r., jej rozbiórka nastąpiła w 1980 r.. W parku do dyspozycji odwiedzających są możliwości nurkowania, wspinaczki, strzelania z łuku, jest muzeum radia, musik-cyrk, gospodarstwo rolne itd. W niektóre dni obiekty są iluminowane, zmieniają kolory z czerwonego na niebieski, zielony i tak przemieniają ruinę przemysłową w niespotykane surrealne miejsce (arch. światła Fisher Park, London). Niebieskie światło otula również wieczorami inne obiekty, bardzo zany jest obiekt **Gasometer** w

(arch. Zvi Hecker/Tel Aviv), przebudowano **Hafenforum** (arch. Sir Norman Forster) i realizowano zespoły budynków mieszkalnych (400 mieszkań) nad kanałami. W 1995 r. zakończona została przebudowa **Museum Küppersmühle** w Duisburgu **Innenhafen** (arch. Herzog & de Meuron).

W drodze powrotnej pierwszym miastem było Herne, gdzie zapoznano się ze złożonymi problemami przebudowy dworców kolejowych, w tym połączeniem dworca kolejowego i autobusowego oraz zwiedzono prawdziwej klejnot nowoczesnej ekologicznej architektury - **Akademie Mont-Cenis**, która swoją nazwę zawdzięcza byłej kopalni węgla kamiennego.

Na 30 ha zrealizowana została hala o dł. 70x75x15 m, która ostania 2 i 3 kondygnacyjne budynki. Projekt IBA Emscher Park z 1991 r. jest dziś siedzibą akademii dokształcania Ministerstwa spraw wewnętrznych Landu NRW, wybranych biur ratusza, biblioteki i jest wielką salą spotkań. Jednocześnie jest częścią wyjątkowego parku energetycznego - z największym dachem fotowoltaikowym na świecie o pow. 14.000 qm., o mocy 1MWh/peak. **Arch Jourda et Perraudin (Lyon)**

Przed dworcem kolejowym w Herne otwartym 15 maja 1847 r. urządzono nowoczesny dworzec autobusowy w 2003 r.- Projekt IBA Emscher Park.

Dalej podróż prowadziła do Wolsburgu, miasta założonego w 1930 r. dla powstających zakładów samochodowych VW, gdzie zwiedzono zespół prezentujący potęgę concernu - **Autostadt Wolfsburg** (arch. Gunter Henn), z 1999 r., obiekt ten był w roku 2000 zewnętrznym projektem EXPO Hanowerze.

Po drodze uczestnicy mogli podziwiać zespół nowego centrum w bezpośrednim sąsiedztwie dworca kolejowego,

PRZYKŁAD DOMU W DOMU - AKADEMIA MONT-CENTIS W HERNE I NA DACHU NAJWIĘKSZA ELEKTROWNIA FOTOWOLTAIK NA ŚWIECIE

PRZED DWORCEM KOLEJOWYM W HERNE

PAWILON SKODY W AUTOSTADT

W OGRODZIE BAROKOWYM PALACU SANSSOUCI

w tym Markthalle (arch. de+ Architekten), Landschaft auf Zeit (arch. Martin Diekmann), Jobcenter (arch. Gunter Henn), wszystkie z 2007/2008r., Deutsche BKK (arch. Gunter Henn) z 2004/2005 r., phaeno (arch. Zaha Hadid) z 2000-2005r., Designer Outlets (arch. Wolfsburg, Graf + Graf) z 2006/2007, LSW (arch. Sergej Tchoban) z 2008 r. i stadion piłkarski.

Ostatni odcinek wyjazdu studyjnego prowadził do Poczdamu.

Potsdam to piękne, barokowe miasto o charakterystycznej siatce ulic, z malowniczymi pierzejami, placami, typową mieszczańską zabudową i wspaniałymi zabytkami, zwłaszcza spuścizną po okresie panowania Fryderyka Wilhelma I w latach 1733 - 1742, po nim pozostały pamiątki z drugiego okresu baroku. Z pośród nich wyróżniają się zespoły zabytkowych kamieniczek, tworzących bardzo charakterystyczne potsdamskie rysunki ciągów szczytów, zwłaszcza holländisches Viertel. Z pośród placów miejskich na uwagę zasługują nowe ukształtowania placów Bassinplatz oraz Platz der Einheit.

Zwiedzano realizacje związane z federalnym programem rozwojowym Bundesgartenschau (BUGA) 2000. Ponadto dzielnicę studiów filmowych Babelsberg, wieżę obserwacyjną, (arch. Erich Mendelsohn), - ta 20 metrowa wieża ze słonecznym teleskopem to laboratorium badawcze dla Alberta Einsteina, zrealizowana wówczas w najnowszej technologii z betonu. Placę śródmiejskie i parki, jak np. plac zjednoczenia (Platz der Einheit) z 2000 r., Osiedle mieszkaniowe dla członków rosyjskiej orkiestry wojskowej wg planu Lennee' (niem. Siedlung Alexandrowka), zapoznano się z rewitalizacją kompleksu koszar Leibgarde-Husaren-Kaserne (arch. K.F. Schinkel), Schloß Charlottenhof i Römische Bäder, oraz z założeniem parku barokowego na przykładzie Parku Sanssouci. Na zakończenie zwiedzono Nowy park z 2000 r., park zamkowy (niem. Lust Garten) i historyczne centrum z Nicolaikirche i starym Ratuszem.

BUGA (federalna wystawa ogrodnictwa) jest jedną z form programów na rzecz przemian struktury zdegradowanych obszarów w miastach Niemczech i ma już 50-letnią tradycję. BUGA odbywa się co 4 lata w różnych miastach - pierwsza w 1951 r. w Hanowerze, ostatnia w 2009 r. w Schwerin. Mniejsze, ale podobne projekty przemiany strukturalnej przeprowadzają również kraje związkowe w odstępach 2 letnich na swoim terenie (LGS). Tradycyjnie są to przede wszystkim platformy, na których prezentowane są nowe rozwiązania urbanistyczno-architektoniczne, miejsce wielu spotkań, konferencji i dyskusji polityczno - fachowych, kongresów, warsztatów projektowych itd.

Główne założenia programu BUGA:

- > jest to program polityczny,
- > wyłonienie najkorzystniejszych rozwiązań odbywa się w drodze konkursów zarówno na samą koncepcję terenu wystawy, która jest zarazem koncepcją rozwoju miasta jak i na obiekty architektoniczne i inżynierskie,
- > terenem BUGA albo LGA są miejskie obszary zdegradowane, przedsięwzięcie to powinno przynieść miastu rozwój gospodarczy i pozostawić obszary rekreacyjne,
- > miasto ponosi min. 10 % kosztów.

W imieniu studentów dziękuję JM Rektorowi i panu Dziekanowi za umożliwienie wyjazdu i przeprowadzenie warsztatów.

Janina Kopietz-Unger